

Negatieve polariteit

Hoorcollege semantiek, 2 maart 2012

Negative polarity items (NPIs) zijn nog een voorbeeld van een taalkundig verschijnsel dat niet makkelijk syntactisch verklaard kan worden.

Hypothese 1: NPIs worden gelicenseerd door negatie

- (1) a. mijn moeder is niet voor de poes
- b. *mijn moeder is zelden voor de poes
- c. *niemand is voor de poes
- d. *weinig mensen zijn voor de poes

→ te sterk:

- (2) a. de zeug kan de boer niet uitstaan

...maar ook:

- (2) b. de zeug kan maar weinig mensen uitstaan
- c. de zeug kan de boer zelden uitstaan
- d. *de zeug kan de boer (vaak/meestal) uitstaan

en

- (3) a. niemand heeft ook maar iets gezien
- b. iedereen die ook maar iets gezien heeft moet de politie bellen
- c. *mijn moeder heeft ook maar iets gezien

Hypothese 2: NPIs worden gelicenseerd in $\text{MON}\downarrow$ omgevingen (Ladusaw-Fauconnier generalisatie)

Het ligt iets ingewikkelder: niet alle NPIs zijn hetzelfde – zie het contrast tussen *voor de poes* en *kunnen uitstaan*, maar ook

- (4) a. de zeug kan maar weinig mensen uitstaan
- b. *weinig mensen hebben ook maar iets gezien

Het lijkt erop dat sommige NPIs een 'negatievere' omgeving nodig hebben dan $\text{MON}\downarrow$.

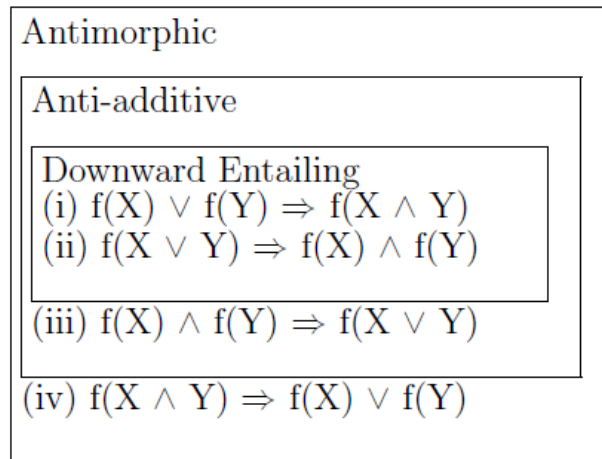
De Morgan wetten (naar Augustus De Morgan, 1806-1871):

- (5) $\sim(P \vee Q) \leftrightarrow (\sim P) \wedge (\sim Q)$
- $\sim(P \wedge Q) \leftrightarrow (\sim P) \vee (\sim Q)$

Classificatie van 'negativiteit' met behulp van De Morgan entailmentrelaties:

- (6) (i) $f(X) \cup f(Y) \rightarrow f(X \cap Y)$
- (ii) $f(X \cup Y) \rightarrow f(X) \cap f(Y)$
- (iii) $f(X) \cap f(Y) \rightarrow f(X \cup Y)$
- (iv) $f(X \cap Y) \rightarrow f(X) \cup f(Y)$

Strengths of Negation (Zwarts 1998)

Antimorphic: *voor de poes* ('supersterke' NPI)

Anti-additief: *ook maar iets* ('sterke' NPI)

DE: *kunnen uitstaan, hoeven* ('zwakke' NPI)

Maar het ligt nóg iets ingewikkelder:

- (7) a. Heb je ook maar iets gezien?
- b. Als je ook maar iets gezien hebt, bel dan de politie.

Grieks (uit Giannakidou 1998):

- (8) a. I bike mesa *kanenas* i afisame to fos anameno.
'Ofwel iemand(NPI) is binnengekomen ofwel we hebben het licht angelaten'
- b. *Bike mesa *kanenas* ke afisame to fos anameno.
'Iemand(NPI) is binnengekomen en we hebben het licht angelaten'

Veridicaliteit (ongeveer): Een functie $f(A)$ is *veridicaal* als het de waarheid van A entailt of vooronderstelt. Zo niet, dan is-ie *non-veridicaal*.

→ NPIs kunnen ook voorkomen in non-veridicale omgevingen.